TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Sửa Hiến pháp: “Không vì bỏ cấp huyện mà bỏ quyền chất vấn của đại biểu HĐND"

10:07 30/05/2025

Theo GS.TS Trần Ngọc Đường, quyền chấn vấn của đại biểu Quốc hội và đại biểu HĐND không chỉ là quyền hiến định mà còn là một nguyên tắc của Hiến pháp.

Những ngày qua, việc lấy ý kiến về dự thảo Nghị quyết sửa đổi, bổ sung một số điều của Hiến pháp năm 2013 (dự thảo Nghị quyết) được triển khai rộng khắp, bằng nhiều hình thức, thu hút sự tham gia của đông đảo của các tầng lớp nhân dân.

Việc sửa đổi lần này nhằm tạo cơ sở hiến định cho cuộc cải cách toàn diện bộ máy hệ thống chính trị, trong đó tập trung vào việc sắp xếp tổ chức của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội, đồng thời hoàn thiện mô hình tổ chức chính quyền địa phương hai cấp.

Bày tỏ sự đồng tình và ủng hộ cao với việc sửa đổi, bổ sung Hiến pháp 2013, GS.TS Trần Ngọc Đường, Chủ nhiệm Hội đồng tư vấn về Dân chủ và Pháp luật, Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cho rằng, việc tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp tạo ra cơ hội rất lớn cho sự phát triển của đất nước.

GS.TS Trần Ngọc Đường, Chủ nhiệm Hội đồng tư vấn về Dân chủ và Pháp luật, Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam

Góp ý cụ thể vào nội dung sửa đổi, ông Trần Ngọc Đường dẫn khoản 1 Điều 110 dự thảo: “Các đơn vị hành chính của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam gồm tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương và các đơn vị hành chính dưới tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương”.

Theo ông, quy định như vậy là chưa rõ. “Các đơn vị hành chính dưới tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương là các đơn vị hành chính nào?”, ông Đường đặt câu hỏi và cho biết, Hiến pháp - đạo luật gốc về tổ chức và hoạt động bộ máy Nhà nước phải quy định rõ như điều 110 Hiến pháp 2013 hiện hành. Do đó, ông đề nghị cần viết lại khoản 1 Điều 110 nói rõ 2 cấp như sau: “Các đơn vị hành chính của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam được phân định như sau: Nước chia thành tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương; Tỉnh chia thành xã, phường, đặc khu thuộc tỉnh…”

Khoản 2 Điều 115 của Hiến pháp năm 2013 đang quy định: “Đại biểu Hội đồng nhân dân (HĐND) có quyền chất vấn Chủ tịch Ủy ban nhân dân (UBND), các thành viên khác của UBND, Chánh án Tòa án nhân dân (TAND), Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân (VKSND) và Thủ trưởng cơ quan thuộc UBND”. Tại khoản 2 Điều 115, dự thảo nghị quyết sửa đổi, bổ sung theo hướng không quy định Chánh án TAND, Viện trưởng VKSND thuộc phạm vi đối tượng trả lời chất vấn của đại biểu HĐND.

Góp ý vào khoản sửa đổi này, ông Trần Ngọc Đường cho rằng, quyền chấn vấn của đại biểu Quốc hội và đại biểu HĐND không chỉ là quyền hiến định mà còn là một nguyên tắc của Hiến pháp. Ở khoản 3 Điều 2 của Hiến pháp 2013 đã quy

định, quyền lực Nhà nước là thống nhất, có sự phân công, phối hợp, kiểm soát giữa các cơ quan nhà nước trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp, tư pháp. Rõ ràng, quyền chất vấn của đại biểu Quốc hội và đại biểu HĐND là một quyền để kiểm soát quyền lực. Vì vậy, không vì tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp, không tổ chức cấp huyện mà bỏ quyền được chất vấn của đại biểu HĐND là không nên.

“Đề nghị vẫn giữ nguyên; để cho Luật tổ chức Viện kiểm sát nhân dân, Luật tổ chức Tòa án nhân dân thành lập tòa án khu vực, cũng như Luật tổ chức chính quyền địa phương sẽ cụ thể hóa”, ông Đường nêu và lấy ví dụ, tòa án khu vực hay viện kiểm sát khu vực đóng trên phường A, người dân kêu về việc xét xử và truy tố của viện kiểm sát thì khi đó, đại biểu HĐND ở phường A có quyền chất vấn Chánh án tòa án khu vực và Viện trưởng Viện kiểm sát khu vực.

“Không nên bỏ quyền chất vấn của đại biểu HĐND vì không có chính quyền cấp huyện”, ông Đường nhấn mạnh.

Cùng chung quan điểm, ông Nguyễn Văn Phúc, Phó Chủ nhiệm Hội đồng Tư vấn Dân chủ và Pháp luật UBTƯ MTTQ Việt Nam, nguyên Phó Ban Biên tập Hiến pháp 2013 đưa ra ý kiến về sửa đổi, bổ sung tại khoản 2 Điều 115. Theo đó, đại biểu HĐND có quyền chất vấn Chủ tịch UBND, các thành viên của UBND và người đứng đầu các cơ quan thuộc UBND. Người bị chất vấn phải trả lời trước HĐND, và đại biểu HĐND cũng có quyền kiến nghị với các cơ quan nhà nước và tổ chức, đơn vị tại địa phương.

Ông Nguyễn Văn Phúc đề nghị bổ sung quyền chất vấn của đại biểu HĐND đối với Chánh án Tòa án nhân dân và Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân. Cụ thể, bổ sung nội dung vào khoản 2 Điều 115 với câu: "Đại biểu HĐND tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương và các đơn vị hành chính tương đương còn có quyền chất vấn Chánh án Tòa án nhân dân và Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân cùng cấp".

Mất nhiều thời gian để tìm ra chữ “cấp”

Về khoản 2 Điều 111 dự thảo nghị quyết dự kiến bỏ từ “cấp” mà sửa đổi, bổ sung như sau: “Chính quyền địa phương gồm có HĐND và UBND được tổ chức ở đơn vị hành chính phù hợp với đặc điểm nông thôn, đô thị, hải đảo, đơn vị hành chính - kinh tế đặc biệt do Quốc hội quy định”.

Là thành viên thường trực Ban biên tập sửa đổi Hiến pháp 2013, GS Trần Ngọc Đường cho biết, các thành viên đã mất rất nhiều thời gian mới tìm ra được chữ “cấp”. Việc thêm chữ “cấp” để tiến hành tổ chức chính quyền ở thành phố, đô

thị khác với nông thôn.

“Ở đâu có cấp thì ở đó có đầy đủ UBND và HĐND, còn không có chữ “cấp” thì có thể chỉ có cơ quan hành chính nhà nước thôi”, ông Đường nói.

GS Đường đặt câu hỏi: Việc bỏ từ “cấp” có nên không, nếu sau này tổ chức chính quyền địa phương ở thành phố khác với nông thôn? Theo ông, để tổ chức chính quyền cấp xã, phường, đặc khu thuộc tỉnh có sự khác nhau thì nên giữ lại chữ “cấp”.

“Có thể sau này, Luật tổ chức chính quyền địa phương quy định xã là cấp có đầy đủ HĐND, UBND, còn phường không quy định là một cấp thì chỉ có UBND để tổ chức chính quyền cơ sở có sự khác nhau giữa đô thị và nông thôn”, ông Đường nói.

Bàn về nội dung này, ông Trần Anh Tuấn, nguyên Thứ trưởng Bộ Nội vụ cũng cho rằng, không nên bỏ từ “cấp” và thêm từ “đơn vị hành chính”.

Ông Trần Anh Tuấn, nguyên Thứ trưởng Bộ Nội vụ

Theo ông Tuấn, cần nghiên cứu để hiểu vì sao Hiến pháp 2013 lại phân biệt chính quyền địa phương và “cấp” chính quyền địa phương. Chính quyền địa phương có HĐND và UBND được quy định là một cấp chính quyền. Nơi không tổ chức HĐND mà chỉ tổ chức UBND thì đó vẫn là chính quyền địa phương. Vì vậy, đã có thời gian chúng ta thí điểm không tổ chức HĐND ở quận, huyện và phường.

Cho nên việc quy định sử dụng thuật ngữ “cấp chính quyền địa phương” sẽ thể hiện tính thống nhất về tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp, phân định rõ ràng với thuật ngữ “chính quyền địa phương”. Hơn nữa, đây còn là cơ sở để thực hiện tổ chức mô hình chính quyền đô thị phù hợp với đặc điểm đô thị, bảo đảm tính liên thông, thống nhất về cơ sở hạ tầng, cấp thoát nước, điện, môi trường, viễn thông… ở đô thị, đáp ứng yêu cầu quản trị đô thị.

“Thực tiễn hiện nay, chúng ta đang tổ chức chính quyền đô thị tại TP. HCM và TP Đà Nẵng chỉ có một cấp chính quyền. Ở phường, không tổ chức HĐND nhưng UBND vẫn là chính quyền địa phương nhưng không phải là một cấp. Điều 111 chỉ nên sửa đổi ở khoản 2 “do luật định” bằng “do Quốc hội quy định”. Như thế sẽ tạo cơ sở tổ chức chính quyền địa phương phù hợp với đặc điểm của đô thị theo đúng chủ trương của Đảng”, ông Tuấn nêu ý kiến.

Theo VOV.VN